

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 18. decembra 2014*

„Predhodno odločanje — Socialna varnost delavcev migrantov — Člen 45 PDEU — Člen 3(1) Uredbe (EGS) št. 1408/71 — Starostni prejemki — Načelo prepovedi diskriminacije — Delavec, ki je v prvi državi članici pred upokojitvijo zaposlen s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja — Upoštevanje za dodelitev pravice do starostne pokojnine v drugi državi članici“

V zadevi C-523/13,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Bundessozialgericht (Nemčija) z odločbo z dne 13. junija 2013, ki je prispela na Sodišče 3. oktobra 2013, v postopku

Walter Larcher

proti

Deutsche Rentenversicherung Bayern Süd,

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi A. Tizzano, predsednik senata, A. Borg Barthet in E. Levits, sodnika, M. Berger, sodnica, in F. Biltgen (poročevalec), sodnik,

generalni pravobranilec: P. Mengozzi,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

— za W. Larcherja R. Buschmann,

— za nemško vlado T. Henze in J. Möller, agenta,

— za Evropsko komisijo D. Martin in M. Kellerbauer, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 8. oktobra 2014,

izreka naslednjo

* Jezik postopka: nemščina.

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 45 PDEU in člena 3(1) Uredbe Sveta (EGS) št. 1408/71 z dne 14. junija 1971 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe, samozaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti, v različici po spremembi in posodobitvi z Uredbo Sveta (ES) št. 118/97 z dne 2. decembra 1996 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 3, str. 3), kakor je bila spremenjena z Uredbo (ES) št. 1992/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 (UL L 392, str. 1, v nadaljevanju: Uredba št. 1408/71).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med W. Larcherjem in Deutsche Rentenversicherung Bayern Süd glede dodelitve starostne pokojnine na podlagi zaposlitve s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja („Altersrente nach Altersteilzeitarbeit“).

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 Člen 2(1) Uredbe št. 1408/71 določa:

„Ta uredba se uporablja za zaposlene ali samozaposlene osebe in študente, za katere velja ali je veljala zakonodaja ene ali več držav članic in ki so državljani ene od držav članic, ali osebe brez državljanstva, ali begunce, ki stalno prebivajo na ozemlju ene od držav članic, pa tudi za njihove družinske člane in njihove preživete osebe.“

- 4 Člen 3(1) navedene uredbe določa:

„V skladu s posebnimi določbami te uredbe imajo osebe, za katere se uporablja ta uredba, enake pravice in obveznosti po zakonodaji vsake države članice, kot državljani te države članice.“

- 5 V skladu s členom 4(1) navedene uredbe se ta uredba uporablja za vso zakonodajo v zvezi s področji socialne varnosti, med drugim v zvezi s starostnimi prejemki in prejemki za brezposelnost.

- 6 Člen 45(1) Uredbe št. 1408/71 določa:

„Kadar zakonodaja države članice v sistemu, ki ni posebni sistem v smislu odstavkov 2 in 3, pogojuje pridobitev, ohranitev ali ponovno pridobitev pravice do dajatev z dopolnitvijo zavarovalnih dob ali dob prebivanja, pristojni nosilec te države članice po potrebi upošteva tudi zavarovalne dobe ali dobe prebivanja, dopolnjene po zakonodaji druge države članice v splošnem ali v posebnem sistemu ali v sistemu za zaposlene ali za samozaposlene osebe. V ta namen upošteva te dobe, kot če bi bile dopolnjene po zakonodaji, ki jo uporablja.“

Nacionalni zakonodaji

Nemško pravo

- 7 Določbe nemškega prava, ki se uporabijo za dejansko stanje v postopku v glavni stvari, so določbe zakonika o socialnem zavarovanju (Sozialgesetzbuch), kot je bil spremenjen z zakonom z dne 21. julija 2004 (BGBl. 2004 I, str. 1791, v nadaljevanju: SGB), in določbe zakona o zaposlitvi s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja (Altersteilzeitgesetz), kakor je bil spremenjen z zakonom z dne 23. aprila 2004 (BGBl. 2004 I, str. 602, v nadaljevanju: AltTZG).

8 Člen 237(1) SGB določa:

„Zavarovanci imajo pravico do starostne pokojnine, če:

1. so rojeni pred 1. januarjem 1952,
2. so dopolnili starost 60 let
3. ali
 - a) so ob upokojitvi brezposelni in so bili, potem ko so dopolnili starost 58 let in 6 mesecev, brezposelni skupaj 52 tednov ali so prejeli dodatek za nekdanje delavce v rudarstvu

ali

- b) so najmanj 24 koledarskih mesecev delali s krajšim delovnim časom, da bi [pridobili ugodnosti] postopnega upokojevanja v smislu člena 2 in člena 3(1), točka 1, AltTZG,
4. so se zanje v zadnjih desetih letih pred upokojitvijo osem let plačevali obvezni prispevki za zaposlitev ali zavarovano dejavnost, pri čemer se desetletno obdobje podaljša za obdobja vplačevanja, vračunavanja in prejemanja pokojnine na podlagi lastnega zavarovanja, ki niso hkrati obdobja plačevanja obveznih prispevkov za zaposlitev ali zavarovano dejavnost, in
5. so izpolnili minimalno petnajstletno zavarovalno dobo.“

9 Člen 2(1) in (2), prvi stavek, AltTZG določa:

„(1) Dajatve se dodelijo zaposlenim, ki

1. so dopolnili starost 55 let,
2. so po 14. februarju 1996 s pogodbo s svojim delodajalcem, ki mora kriti vsaj obdobje do datuma, ko se lahko zahteva starostna pokojnina, za polovico skrajšali svoj dotedanji tedenski delovni čas in so prek zaposlitve vključeni v sistem obveznega zavarovanja za primer brezposelnosti v skladu s knjigo III SGB (krajši delovni čas zaradi postopnega upokojevanja) ter
3. so bili v zadnjih petih letih pred postopnim upokojevanjem vsaj 1080 koledarskih dni prek svoje zaposlitve obvezno zavarovani za primer brezposelnosti v skladu s knjigo III SGB. [...]

(2) Če pogodba o zaposlitvi s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja določa različna obdobja tedenskega delovnega časa ali razporeditev, ki je drugačna od tedenskega delovnega časa, je pogoj iz odstavka 1, točka 2, prav tako izpolnjen, če:

1. tedenski delovni čas, ki ga zaposleni v povprečju opravi v obdobju do treh let, ali v primeru določb v kolektivni pogodbi oziroma v sporazumu na ravni podjetja, če kolektivna pogodba omogoča to možnost, ali v ureditvenih določbah cerkva in javnih verskih ustanov, v obdobju do šest let, ne presega polovice tedenskega delovnega časa, ki ga je zaposleni dotlej opravljal, in če je delavec prek zaposlitve vključen v sistem obveznega zavarovanja za primer brezposelnosti v skladu s knjigo III SGB ter
2. se plača za zaposlitev s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja in povišanje plače na podlagi člena 3(1), točka 1(a), [AltTZG] plačujeta nepretrgano.“

10 Člen 3(1) AltTZG določa:

„Pravica do dajatev iz člena 4 je pogojena s tem, da je:

1. delodajalec na podlagi kolektivne pogodbe [...]
 - a) za vsaj dvajset odstotkov povišal plačo v obdobju krajšega delovnega časa zaradi postopnega upokojevanja, pri čemer mora nova plača ustrezati znesku vsaj sedemdesetih odstotkov prejšnje plače, kot je opredeljeno v členu 6(1), zmanjšana za znesek davkov in prispevkov za socialno zavarovanje, ki jih običajno plačajo delavci (minimalni neto znesek), in
 - b) za delavca plačal prispevke v sistem obveznega pokojninskega zavarovanja vsaj v višini, ki velja za razliko med 90 % prejšnjega plačila v skladu s členom 6(1) [AltTZG] in plačilom za delo s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja, pri čemer se navedeno prejšnje plačilo upošteva le do meje, ki se uporabi kot osnova za izračun prispevkov, ter da
2. delodajalec v primeru odhoda delavca na delo s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja
 - a) zaposli na delovno mesto, ki se je sprostilo ali je bilo v tem okviru sproščeno s premestitvijo, delavca, ki je kot brezposelna oseba vpisan na zavodu za zaposlovanje, ali delavca, ki je končal vajeniško dobo v okviru delovnega mesta, za katero se plačuje prispevek za obvezno zavarovanje za primer brezposelnosti v skladu s knjigo III SGB; za delodajalce, ki običajno ne zaposlujejo več kot 50 delavcev, pa se neovrgljivo domneva, da se delavec zaposli na delovno mesto, ki se je sprostilo ali je bilo v tem okviru sproščeno s premestitvijo, ali
 - b) zaposli vajenca v okviru delovnega mesta, za katero se plačuje prispevek za obvezno zavarovanje za primer brezposelnosti v skladu s knjigo III SGB, če delodajalec običajno ne zaposluje več kot 50 delavcev,

[...]“

11 Člen 4 AltTZG določa, da nacionalni urad za delo delodajalcu plača državno subvencijo za finančne stroške, ki jih ima zaradi delavca, ki dela s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja. Dodelitev pravice do starostne pokojnine na podlagi dela s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja, določena v členu 237(1), točka 3(b), SGB, pa ni pogojena s tem, da zavod za zaposlovanje plača to subvencijo zadevnemu delodajalcu ali da mu zagotovi kakršno koli finančno pomoč. Za izplačilo navedene subvencije se predpostavlja, da bo sproščeno delovno mesto ponovno zasedel delavec, ki je kot brezposelna oseba vpisan na zavodu za zaposlovanje, ali delavec, ki je končal usposabljanje, ter da delodajalec delavcu, ki dela s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja, plačuje povečano plačo. Za plačilo tega povečanja ni pomembno, ali je bilo delovno mesto, ki je bilo sproščeno zaradi postopnega upokojevanja delavca, dejansko ponovno zapolnjeno.

Avstrijsko pravo

12 Po mnenju predložitvenega sodišča se za delo s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja v obdobju, ki je upošteveno v zadevi v glavni stvari, uporabijo določbe zakona iz leta 1977 o zavarovanju za primer brezposelnosti (Arbeitslosenversicherungsgesetz 1977), kot je bil spremenjen z zakonom z dne 30. decembra 2003 (BGBl I, 128/2003, v nadaljevanju: AIVG). V skladu s členom 27(2), točka 1, AIVG se torej v sistem krajšega delovnega časa zaradi postopnega upokojevanja lahko vključijo delavci, in sicer moški, stari več kot 55 let, ki so bili v zadnjih 25 letih zaposleni najmanj 15 let in se je zanje plačeval prispevek za obvezno zavarovanje za primer brezposelnosti.

- 13 Na podlagi člena 27(2), točka 2, AIVG, je delo s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja urejeno s pogodbenim dogovorom, ki mora določati skrajšanje delovnega časa tako, da znaša od 40 % do 60 % običajnega delovnega časa. V skladu s členom 27(5) AIVG je krajši delovni čas lahko tudi neenakomerno razporejen v obdobju postopnega upokojevanja.
- 14 Delodajalec delavcu, ki dela s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja, plača nadomestilo plače v znesku, ki znaša najmanj 50 % razlike med povprečno plačo v zadnjem letu pred skrajšanjem običajnega delovnega časa in plačo, ki ustreza dolžini krajšega delovnega časa. Če torej delavec dela na primer s 50 % skrajšanjem delovnega časa, od svojega delodajalca prejme 75 % svoje prejšnje plače.
- 15 V skladu s členom 27(2), točka 3(a) in (b), AIVG mora delodajalec odvajati prispevke za socialno zavarovanje v skladu z osnovo za odmero prispevkov pred skrajšanjem običajnega delovnega časa. Na podlagi člena 27(1) in (4) AIVG mora zavod za zaposlovanje nadomestiti 50 % dodatnih finančnih izdatkov delodajalca za plačila za delo s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja. Znesek tega nadomestila lahko znaša tudi 100 % izdatkov, če je bila zaposlena pred tem nezaposlena oseba oziroma če se je usposabljal dodatni vajenec.

Spor o glavni stvari in vprašnji za predhodno odločanje

- 16 W. Larcher, rojen 19. maja 1946, je avstrijski državljan in prebiva v Avstriji. Več kot 29 let je bil zaposlen in vključen v sistem obveznega socialnega zavarovanja v Nemčiji. Od 1. decembra 2000 je bil v Avstriji zaposlen za polni delovni čas in vključen v obvezno socialno zavarovanje. Na podlagi pogodbe o zaposlitvi s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja je od 1. marca 2004 delal s krajšim delovnim časom in skrajšal običajni tedenski delovni čas iz dotedanjih 38,5 ur na 15,4 ure. Teh 15,4 ure je ustrezalo 40 % njegovega dotedanjega običajnega tedenskega delovnega časa. Navedene ure so bile razporejene na štiri dni v tednu. W. Larcher je 30. septembra 2006 nehal delati s krajšim delovnim časom. Od 4. oktobra 2006 pa je bil pri istem delodajalcu zaposlen le še neznatno v smislu socialne varnosti.
- 17 Med zaposlitvijo s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja je delodajalec W. Larcherju izplačeval nadomestilo plače v višini polovice razlike med mesečno bruto plačo, ki je ustrezala zaposlitvi s skrajšanim delovnim časom, in plačo za poln delovni čas, ki ga je prej opravljal, in poleg tega odvajal prispevke avstrijskemu pokojninskemu zavarovanju v skladu z osnovo za odmero prispevkov pred skrajšanjem običajnega delovnega časa. Avstrijski zavod za zaposlovanje je temu delodajalcu dodelil nadomestilo zaradi zaposlitve s krajšim delovnim časom za delno izravnavo finančnih izdatkov, ki so mu nastali zaradi zaposlitve W. Larcherja s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja.
- 18 W. Larcher od 1. oktobra 2006 prejema avstrijsko „predčasno starostno pokojnino za dolgotrajno zavarovalno dobo“ v znesku 370,25 EUR. Poleg tega pa od 1. junija 2009 prejema nemško „starostno pokojnino za osebe z dolgoletnim zavarovanjem“ v znesku 696,81 EUR. Ti pokojnini nista predmet spora o glavni stvari.
- 19 Februarja 2006 je W. Larcher pri Deutsche Rentenversicherung Bayern Süd vložil prošnjo za priznanje nemške starostne pokojnine na podlagi zaposlitve s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja. Ta prošnja je bila zavrnjena z obrazložitvijo, da naj W. Larcher obdobja postopnega upokojevanja v Avstriji ne bi opravil v skladu z nemškimi določbami. Ker je bila upravna pritožba W. Larcherja zavrnjena, se je obrnil na nemška sodišča. Njegov zahtevek pa je bil zavrjen na prvi in na pritožbeni stopnji.

- 20 Natančneje, Bayrisches Landessozialgericht (vrhovno socialno sodišče na Bavarskem, Nemčija), ki je odločalo o pritožbi, se je oprlo predvsem na argument, da niso izpolnjeni pogoji za dodelitev navedene pokojnine, saj W. Larcher – v nasprotju s tem, kar določa AltTZG – svojega delovnega časa v okviru postopnega upokojevanja v Avstriji ni skrajšal na 50 % dotedanega tedenskega delovnega časa, ampak na 40 % tega časa.
- 21 Poleg tega naj tudi na podlagi določb prava Unije ne bi bilo mogoče sklepati v korist W. Larcherja. Njegovega obdobja postopnega upokojevanja v Avstriji naj torej ne bi bilo mogoče upoštevati na podlagi člena 45(1) Uredbe št. 1408/71, ker naj predmet spora v obravnavanem primeru ne bi bil izračun obdobja zavarovanja, ampak upoštevanje obdobja postopnega upokojevanja kot predhodnega pogoja za obstoj pravice do pokojnine. Poleg tega naj ne bi obstajala posredna diskriminacija v smislu člena 3(1) te uredbe, kot je ta, ki se je obravnavala v zadevi, v kateri je bila izdana sodba Öztürk (C-373/02, EU:C:2004:232). Na podlagi avstrijskega prava bi namreč W. Larcher lahko v obdobju postopnega upokojevanja svoj delovni čas skrajšal za od 40 % do 60 %. Lahko bi se torej odločil, da ta čas skrajša le za 50 % običajnega delovnega časa, s čimer bi izpolnjeval pogoje iz nemškega prava. Uresničevanje pravice do prostega gibanja delavcev naj zato ne bi bilo ovirano.
- 22 W. Larcher v podporo svoji reviziji, ki jo je vložil pri Bundessozialgericht (zvezno sodišče za socialne zadeve), navaja, da je pritožbeno sodišče kršilo člen 237(1), točka 3(b), SGB, ker ga je razlagalo neskladno s pravom Unije. Po razlagi, skladni s pravom Unije, naj bi ta določba zahtevala le to, da se postopno upokojevanje odvija v skladu z zakonodajo zadevne države članice. Uporabljena razlaga pa naj bi bila v nasprotju s prepovedjo diskriminacije na podlagi državljanstva in načelom prostega gibanja delavcev. Glede na sodno prakso Sodišča, natančneje sodbo Öztürk (EU:C:2004:232), naj bi šlo za neupravičeno posredno diskriminacijo. V zadevi v glavni stvari bi bilo treba uporabiti člen 5(b) Uredbe (ES) št. 883/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 5, str. 72). Zato bi bilo treba delo s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja, določeno v nemški zakonodaji, šteti za enakovredno delu s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja, ki je bilo opravljeno po avstrijskem pravu.
- 23 Predložitveno sodišče poudarja, da Sodišče doslej ni odločalo o vračunavanju obdobja dela s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja – ki je bilo opravljeno v državah članicah, ki niso države, v katerih je bila vložena zahteva za pokojnino – kot pogoju za dodelitev starostne pokojnine in da na vprašanja, ki se zastavljajo v okviru postopka v glavni stvari, ni mogoče odgovoriti zgolj na podlagi dosedanje sodne prakse. Poleg tega, v nasprotju s tem, kar trdi W. Larcher, v zadevi v glavni stvari ne bi bilo mogoče odločiti s sklicevanjem zgolj na sodbo Öztürk (EU:C:2004:232).
- 24 Po mnenju predložitvenega sodišča izkušnje kažejo, da je v praksi večina delavcev do upokojitve delala zgolj v eni državi in ti delavci torej lažje izpolnjujejo pogoje za dodelitev nacionalne starostne pokojnine po postopku postopnega upokojevanja kot pa delavec, kot na primer W. Larcher, ki je bil zaposlen v več državah članicah. Če delavec sprejme zaposlitev v drugi državi članici, bo verjetno zaradi razlik med predpisi, ki se zanj uporabijo, ob uveljavljanju pokojninskih pravic v slabšem položaju kot delavec, ki je celotno poklicno kariero opravil v zgolj eni državi članici. Vsebina določb v zvezi s postopnim upokojevanjem je namreč lahko v različnih državah različna, pri čemer je malo verjetno, da pogoji za uporabo dane sheme postopnega upokojevanja natančno ustrezajo tistim v drugi državi članici, kar zadeva dodelitev pokojnine.
- 25 S členu od 45 PDEU do 48 PDEU in Uredbo št. 1408/71 naj bi se namreč preprečevalo, da bi delavci migranti, ki so uporabili pravico do prostega gibanja in so bili zaposleni v več kot eni državi članici, bili brez objektivne utemeljitve obravnavani manj ugodno kot delavci, ki so bili celotno poklicno kariero zaposleni v eni sami državi članici. Taka dejanska ovira pri izvrševanju prostega gibanja delavcev bi torej lahko bila podana v postopku v glavni stvari, ker je W. Larcher, ki je končal svojo poklicno kariero v matični državi, tam opravljal delo s krajšim delovnim časom zaradi postopnega

upokojevanja po določbah te države članice, vendar mu druga država članica, v kateri je opravil največji del svoje poklicne kariere, noče dodeliti starostne pokojnine na podlagi zaposlitve s krajšim delovnim časom.

- 26 Po mnenju predložitvenega sodišča iz preizkusa utemeljitve takega različnega obravnavanja izhaja drugo vprašanje. To metodološko vprašanje naj bi se nanašalo na elemente, ki jih je treba upoštevati pri primerjavi dveh nacionalnih določb o krajšem delovnem času zaradi postopnega upokojevanja. Predložitveno sodišče se zato v postopku v glavni stvari nagiba k temu, da se med drugim preizkusi, ali je avstrijska ureditev dela s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja glede svoje funkcije in strukture primerljiva z ureditvijo, ki se uporablja v Nemčiji.
- 27 V teh okoliščinah je Bundessozialgericht prekinilo odločanje in Sodišču postavilo ti vprašanji za predhodno odločanje:
- „1. Ali načelo enakosti [obravnavanja] iz člena 39(2) ES (postal člen 45(2) PDEU) in člena 3(1) Uredbe [št. 1408/71] nasprotuje nacionalni določbi, v skladu s katero je pogoj za starostno pokojnino na podlagi zaposlitve s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja to, da je bilo delo s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja opravljeno v skladu z nacionalno zakonodajo te, ne pa neke druge države članice?
2. Če je odgovor pritrdilen, katere zahteve so postavljene z načelom enakega obravnavanja v členu 39(2) ES [...] in členu 3(1) Uredbe št. 1408/71 za izenačitev dela s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja, opravljenega na podlagi zakonodaje druge države članice, kot pogoj za pravico do nacionalne starostne pokojnine:
- a) Ali je potrebna primerjalna analiza pogojev zaposlitve s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja?
- b) Če je odgovor pritrdilen, ali zadostuje, da je zaposlitev s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja po svojih značilnostih in zgradbi v obeh državah članicah v bistvu urejena enako?
- c) Ali morajo biti pogoji zaposlitve s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja v obeh državah urejeni povsem enako?“

Vprašanji za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

- 28 Za odgovor na prvo vprašanje je treba najprej spomniti, da je bilo načelo prepovedi diskriminacije iz člena 45 PDEU v zvezi s prostim gibanjem delavcev na področju socialne varnosti delavcev migrantov konkretizirano s členom 3(1) Uredbe št. 1408/71.
- 29 Ker ni sporno, da dajatve, kot so te v postopku v glavni stvari, spadajo na področje uporabe Uredbe št. 1408/71, je treba vprašanji predložitvenega sodišča preizkusiti z vidika navedene uredbe oziroma, natančneje, njenega člena 3(1).
- 30 Kot je Sodišče že večkrat odločilo, je cilj člena 3(1) Uredbe št. 1408/71 osebam, za katere se ta uredba uporablja, v skladu s členom 45 PDEU zagotoviti enakost na področju socialne varnosti brez razlikovanja glede na državljanstvo tako, da se izključi vsaka diskriminacija v zvezi s tem, ki izhaja iz nacionalnih zakonodaj (glej zlasti sodbe Mora Romero, C-131/96, EU:C:1997:317, točka 29; Borawitz, C-124/99, EU:C:2000:485, točka 23, in Celozzi, C-332/05, EU:C:2007:35, točka 22).

- 31 Iz ustaljene sodne prakse je prav tako razvidno, da načelo enakega obravnavanja, kot ga določa navedeni člen 3(1), ne prepoveduje le očitne diskriminacije na podlagi državljanstva upravičencev do socialne varnosti, ampak tudi vse prikritne oblike diskriminacije, ki z uporabo drugih razlikovalnih meril dejansko privedejo do enakega rezultata (sodba Celozzi, EU:C:2007:35, točka 23).
- 32 Sodišče je torej odločilo, da je treba določbo nacionalnega prava, če ni objektivno upravičena in sorazmerna z želenim ciljem, šteti za posredno diskriminatorno, če lahko že samo zaradi svoje narave bolj vpliva na državljane drugih držav članic kot na domače državljane in če lahko zato zlasti državljane drugih držav postavi v slabši položaj (glej v tem smislu sodbe O'Flynn, C-237/94, EU:C:1996:206, točka 20; Meints, C-57/96, EU:C:1997:564, točka 45; Borawitz, EU:C:2000:485, točka 27, in Celozzi, EU:C:2007:35, točka 26).
- 33 Glede tega ni treba dokazati, da zadevna določba v praksi bistveno bolj vpliva na položaj delavcev migrantov. Zadostuje ugotovitev, da bi ta določba lahko imela tak učinek (glej v tem smislu sodbe O'Flynn, EU:C:1996:206, točka 21; Öztürk, EU:C:2004:232, točka 57, in Celozzi, EU:C:2007:35, točka 27).
- 34 V obravnavanem primeru ni sporno, da se nacionalni predpisi iz postopka v glavni stvari uporabljajo ne glede na državljanstvo zadevnih delavcev ali njihovo stalno prebivališče ter da ne vsebujejo nobene določbe glede obveznega bivanja na nacionalnem ozemlju. Navedeni predpisi torej sami po sebi ne določajo nobene očitne razlike pri obravnavanju domačih delavcev in delavcev iz drugih držav članic.
- 35 Vendar je treba ugotoviti, da – kot je poudaril generalni pravobranilec v točkah od 40 do 43 sklepnih predlogov – bi bili zaradi istih predpisov, ker določajo, da mora biti delavec, ki želi pridobiti starostno pokojnino na podlagi krajšega delovnega časa zaradi postopnega upokojevanja, zaposlen s krajšim delovnim časom izključno na podlagi nemškega prava, postavljeni v slabši položaj še zlasti delavci, ki so uporabili svojo pravico do prostega gibanja.
- 36 Namreč, po eni strani taka zakonodaja delavca migranta, kot je ta v postopku v glavni stvari, ki je – potem ko je pretežni del svoje poklicne kariere opravil v državi članici – zaposlen v drugi državi članici v kateri dela s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja, s tem postavlja v položaj, ki je manj ugoden od položaja delavca, ki je celotno poklicno kariero opravil v eni državi članici in v njej dela s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja.
- 37 Po drugi strani pa, kot je poudaril generalni pravobranilec v točki 45 sklepnih predlogov, bi lahko taka zakonodaja odvrnila delodajalce – ki nimajo sedeža v Zvezni republiki Nemčiji, ampak v drugi državi članici – da bi na podlagi njihove nacionalne zakonodaje o sistemu postopnega upokojevanja zaposlili osebo, ki je opravila pretežni del svoje poklicne kariere v Nemčiji, kadar se ti nacionalni predpisi o sistemu postopnega upokojevanja razlikujejo od nemških predpisov o tem sistemu.
- 38 V teh okoliščinah je treba še preveriti, ali je taka nacionalna zakonodaja lahko kljub temu upravičena. V zvezi s tem so v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča nacionalni ukrepi, kot so ti, ki se obravnavajo v postopku v glavni stvari, lahko dovoljeni zgolj, če uresničujejo cilje v javnem interesu, če so primerni za zagotovitev uresničitve teh ciljev in če ne presegajo tega, kar je nujno za njihovo uresničitev (glej zlasti sodbo van den Booren, C-127/11, EU:C:2013:140, točka 45).
- 39 Kot je poudarilo predložitveno sodišče je cilj zakonodaje v postopku v glavni stvari po eni strani zagotoviti, da se delavcem, ki se želijo upokojiti, omogoči čim lažji prehod v pokoj, po drugi strani pa spodbujati zaposlovanje brezposelnih oseb in vajencev.
- 40 Čeprav je res, kot je poudaril generalni pravobranilec v točki 48 sklepnih predlogov, da je za ta dva cilja, ki sta v obravnavani zadevi neločljivo povezana, mogoče šteti, da sta legitimna cilja socialne politike (glej v tem smislu sodbi Palacios de la Villa, C-411/05, EU:C:2007:604, točka 64, in Caves Krier

Frères, C-379/11, EU:C:2012:798, točki 50 in 51), je treba še preveriti, ali so nacionalni ukrepi, ki se obravnavajo v postopku v glavni stvari, primerni za zagotavljanje njunega uresničevanja in ne presegajo tega, kar je potrebno za doseganje navedenih ciljev.

- 41 Čeprav ni sporno, da so navedeni ukrepi primerni za zagotavljanje uresničevanja zelenih ciljev, pa je treba ugotoviti, da – ker zahtevajo, da se postopno upokojevanje opravi izključno v skladu z nemško zakonodajo in torej izključujejo dodelitev starostne pokojnine na podlagi dela s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja delavcem, ki so bili vključeni v sistem krajšega delovnega časa zaradi postopnega upokojevanja, ki je urejen po določbah druge države članice – presegajo to, kar je potrebno za doseganje teh ciljev.
- 42 Namreč, kot je nemška vlada sama priznala v svojih pisnih stališčih, jasna in nedvoumna izključitev upoštevanja obdobja dela s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja, opravljenega v drugi državi članici, pri pridobitvi nemške nacionalne starostne pokojnine ne upošteva dejstva, da lahko ureditev dela s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja, določena v tej drugi državi članici, sledi, kjer je primerno, ciljem, ki so enaki ali podobni ciljem v nemškem pravu, v skladu s podrobnimi pravili, ki so prav tako enaka ali podobna tistim, določenim v tem pravu, tako da se s to ureditvijo ravno tako lahko uresniči zadevni legitimni cilj oziroma cilji.
- 43 Iz tega sledi, da člen 3(1) Uredbe št. 1408/71 nasprotuje nacionalni zakonodaji, kot je ta v postopku v glavni stvari, če se razlaga in uporablja tako, kot je predložitevno sodišče med drugim opisalo v prvem vprašanju.
- 44 Vendar je treba poudariti, da morajo nacionalna sodišča pri uporabi nacionalnega prava to pravo povsod, kjer je to mogoče, razlagati v skladu s pravom Unije, da bi v okviru svojih pristojnosti zagotavljala polni učinek prava Unije pri obravnavanju sporov, o katerih odločajo (glej v tem smislu zlasti sodbo Pfeiffer in drugi, od C-397/01 do C-403/01, EU:C:2004:584, točki 113 in 114).
- 45 Zato, kot poudarja predložitevno sodišče, če je nacionalne določbe, ki so predmet postopka v glavni stvari, mogoče razlagati tako, da ne nasprotujejo temu, da se starostne pokojnine na podlagi dela s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja lahko izplačajo v primerih, ko je bilo delo s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja opravljeno v skladu z določbami druge države članice, načelo skladne razlage nacionalnega prava od upravnih in sodnih organov zahteva, da uporabijo to razlago.
- 46 Glede na navedene ugotovitve je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da načelo enakega obravnavanja, določeno v členu 3(1) Uredbe št. 1408/71, nasprotuje določbi države članice, po kateri se za dodelitev starostne pokojnine na podlagi dela s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja zahteva, da je bilo delo s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja opravljeno izključno po nacionalnih določbah te države članice.

Drugo vprašanje

- 47 Predložitevno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba načelo enakega obravnavanja, določeno v členu 3(1) Uredbe št. 1408/71, razlagati tako, da je treba za priznanje – v državi članici – dela s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja, ki je bilo opravljeno v skladu z zakonodajo druge države članice, opraviti primerjalno analizo določb o delu s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja v zakonodajah teh dveh držav članic, in – v primeru pritrdilnega odgovora – kako podobne si morajo biti te določbe.

- 48 Za odgovor na to vprašanje je treba najprej opozoriti, da je ureditev, ki jo uvaja navedena uredba, le sistem koordinacije, ki se nanaša predvsem na določitev zakonodaje ali zakonodaj, ki se uporabljajo za zaposlene in samozaposlene osebe, ki v različnih okoliščinah uresničujejo svojo pravico do prostega gibanja, in da je za tak sistem značilno, da se pogoji za dodelitev starostne pokojnine razlikujejo po državah članicah (glej v tem smislu sodbo Tomaszewska, C-440/09, EU:C:2011:114, točki 25 in 26).
- 49 Vendar so države članice z določitvijo navedenih pogojev zavezane, da se kar najbolje zagotovi enako obravnavanje vseh oseb, zaposlenih na njihovem ozemlju, in se ne kaznujejo delavci, ki uresničujejo pravico do prostega gibanja (glej v tem smislu sodbe Piatkowski, C-493/04, EU:C:2006:167, točka 19; Nikula, C-50/05, EU:C:2006:493, točka 20, in Derouin, C-103/06, EU:C:2008:185, točka 20).
- 50 Čeprav torej člen 3(1) Uredbe št. 1408/71, kot izhaja iz točk od 41 do 43 te sodbe, nasprotuje temu, da država članica pri dodelitvi starostne pokojnine na svojem ozemlju sistematično ne upošteva obdobja dela s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja, ki je bilo opravljeno po zakonodajnih določbah druge države članice, pa ta določba ne zavezuje te prve države, da samodejno prizna delo s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja kot enakovredno delu s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja, ki ga določa njena domača zakonodaja.
- 51 Vsaka razlaga navedene določbe, ki bi zavezovala države članice, da samodejno izenačijo pomen tega dela, bi namreč tem državam odvzela njihovo pristojnost na področju socialnega varstva.
- 52 Iz tega izhaja, da morajo nacionalni organi opraviti primerjalno analizo teh dveh ureditev dela s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja.
- 53 Glede na to, da mora ta preizkus, ki ga opravijo organi države članice, predvsem zagotoviti oceno, ali pogoji uporabe ukrepa dela s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja, ki je bilo opravljeno v drugi državi članici, omogočajo doseganje legitimnih ciljev, ki jih s postopnim upokojevanjem želi doseči prva država članica, ti organi ne morejo zahtevati, da so ti pogoji enaki.
- 54 Namreč, po eni strani ni izključeno, da je isti cilj mogoče doseči na različne načine in da se torej pogoji uporabe ukrepa dela s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja med seboj razlikujejo.
- 55 Po drugi strani pa bi zahtevanje enakih pogojev v praksi odvzelo polni učinek zadevnemu preizkusu, saj je malo verjetno, da bi bile zakonodajne določbe dveh držav članic povsem enake.
- 56 Treba je poudariti, da je ta razlaga člena 3(1) Uredbe št. 1408/71 edina, ki omogoča, da se hkrati upošteva načelo, po katerem države članice ostanejo pristojne za določitev pogojev dodelitve socialnih dajatev, in zagotavlja enako obravnavanje vseh delavcev, zaposlenih na ozemlju ene države članice, ne da bi se pri tem postavljali v slabši položaj tisti delavci, ki uresničujejo ali so uresničevali svojo pravico do prostega gibanja.
- 57 Zlasti glede ocene podobnosti več pogojev v shemah o delu s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja, ki so določeni v dveh različnih državah članicah, je treba poudariti, da je treba oceno opraviti za vsak primer posebej in da se na manjše razlike, ki ne vplivajo znatno na uresničevanje zelenih ciljev, pri zavrnitvi priznanja enakovrednosti dela s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja, ki je bilo opravljeno na podlagi zakonodajnih določb druge države članice, ni mogoče sklicevati.
- 58 Poudariti je treba, da v postopku v glavni stvari ni sporno, da imata obe nacionalni ureditvi o krajšem delovnem času zaradi postopnega upokojevanja, ki se obravnavata v postopku v glavni stvari, enake cilje, in sicer delavcem zagotoviti lažji postopni prehod v pokoj in spodbujati zaposlovanje brezposelnih oseb oziroma vajencev, ter da so pogoji uporabe teh določb zelo podobni, saj je delovni

čas po nemški ureditvi skrajšan za 50 %, po avstrijski pa od 40 % do 60 %. Desetodstotna razlika v obsegu delovnega časa torej ni tako velika, da bi ogrozila uresničitev ciljev socialne politike, ki jih uresničuje AltTZG.

- 59 Glede na zgoraj navedene ugotovitve je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da je treba načelo enakega obravnavanja, določeno v členu 3(1) Uredbe št. 1408/71, razlagati tako, da je treba za priznanje – v državi članici – dela s krajšim delovnim časom zaradi postopne upokojitve, ki je bilo opravljeno v skladu z zakonodajo druge države članice, opraviti primerjalno analizo pogojev uporabe shem dela s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja v teh dveh državah članicah, da se za vsak primer posebej ugotovi, ali bi ugotovljene razlike lahko ogrozile uresničitev ciljev, ki jih legitimno želi doseči zadevna zakonodaja te prve države članice.

Stroški

- 60 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

1. **Načelo enakega obravnavanja, določeno v členu 3(1) Uredbe Sveta (EGS) št. 1408/71 z dne 14. junija 1971 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe, samozaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti, v različici, ki je bila spremenjena in posodobljena z Uredbo Sveta (ES) št. 118/97 z dne 2. decembra 1996, kakor je bila spremenjena z Uredbo (ES) št. 1992/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006, nasprotuje določbi države članice, po kateri se za dodelitev starostne pokojnine na podlagi krajšega delovnega časa zaradi postopnega upokojevanja zahteva, da je bilo delo s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja opravljeno izključno po nacionalnih določbah te države članice.**
2. **Načelo enakega obravnavanja, določeno v členu 3(1) Uredbe št. 1408/71 v različici, ki je bila spremenjena in posodobljena z Uredbo št. 118/97, kakor je bila spremenjena z Uredbo št. 1992/2006, je treba razlagati tako, da je treba za priznanje – v državi članici – dela s krajšim delovnim časom zaradi postopne upokojitve, ki je bilo opravljeno v skladu z zakonodajo druge države članice, opraviti primerjalno analizo pogojev uporabe shem dela s krajšim delovnim časom zaradi postopnega upokojevanja v teh dveh državah članicah, da se za vsak primer posebej ugotovi, ali bi ugotovljene razlike lahko ogrozile uresničitev ciljev, ki jih legitimno želi doseči zadevna zakonodaja te prve države članice.**

Podpisi